

Commissie Economische Zaken en Klimaat

Datum: 22 september 2023

Betreft: Rondetafelgesprek Aanbestedingsbeleid van de overheid d.d. 27 september 2023

Contact: R. Balvers, directeur GP Groot recycling / C. Noordzij, projectmanager

Geachte leden van de commissie Economische Zaken en Klimaat,

Allereerst hartelijk dank voor uw uitnodiging om een bijdrage te leveren aan uw rondetafelgesprek. Graag ga ik in op uw deelvraag: hoe kan de inzet op circulair aanbesteden worden vergroot? Vanuit onze rol in het inzamelen en verwerken van afval naar grondstoffen en producten wil ik de volgende verbeterpunten onder uw aandacht brengen:

1. Circulariteit vraagt om duidelijke kaders en richtlijnen;
2. Circulariteit bij aanbestedingen vraagt verder kijken in de keten;
3. Dwingender sturing op gerecyclede content is nodig;
4. Huidige werking van de UPV's (Uitgebreide Producenten Verantwoordelijkheid)

Over GP Groot

GP Groot is een veelzijdig familiebedrijf. Met zo'n 1500 collega's werken we in vier marktsegmenten: inzameling, recycling, energie, en advies en infra realisatie. De activiteiten binnen de GP Groot groep lijken heel divers, maar we werken allemaal samen aan hetzelfde doel: een circulaire, energieneutrale en klimaatbestendige toekomst. Als geen ander kent en ervaart GP Groot de transitie naar een circulaire economie. Voor uw rondetafelgesprek nemen we u graag mee in onze ervaringen in de ontwikkeling van afvalinzamelaar en verwerker naar grondstoffenproducent. Dit kunnen we niet alleen, dit doen we in de keten in samenwerking met producenten, toeleveranciers en klanten. Richtlijnen vanuit de overheid kunnen deze transitie verder versnellen.

1. Kaders en richtlijnen

Bij een aanbesteding wordt een specifieke vraag ingekocht waarbij een koppeling wordt gemaakt met circulariteit. De circulaire economie en circulariteit zijn brede begrippen die soms ook aan duurzaamheid worden gekoppeld. Dit geeft overheden de kans om een passende vraag bij de specifieke inkoopbehoefte te stellen, tegelijkertijd is het zoeken naar goede, meetbare indicatoren.

In de praktijk vertaalt dit zich nogal eens in een criterium op prijs en verschillende criteria op kwaliteit waaronder circulariteit of duurzaamheid. Tussen de inschrijvende partijen middelen die kwaliteitscriteria zich uit waardoor prijs alsnog doorslaggevend is. Ons advies is om voor aanbestedingen een nadrukkelijke keuze te maken en heldere, goed meetbare criteria voor circulariteit voor te schrijven. Bijvoorbeeld: "alle ingekochte producten, moeten uit biobased grondstoffen of minimaal x% secundaire grondstoffen bestaan, tenzij dit in het kader van de volksgezondheid of wetgeving onmogelijk is". Dit stimuleert de keten om producten die in een circulaire economie passen te ontwikkelen. In de huidige praktijk kan de uitkomst van een aanbesteding zijn dat er geen circulair aanbod mogelijk is; het inkopen van niet-circulaire producten met enkel virgin/ primaire grondstoffen is dan het aanbod.

2. Verder kijken in de keten

Om circulaire inkoop centraal te stellen, is het noodzakelijk niet alleen te focussen op de huidige behoeften, maar ook te anticiperen op de levensduur en het einde daarvan in de toekomst. Neem bijvoorbeeld de bouw van een brug. Circulariteit goed meenemen in een aanbesteding vereist focus op het ontwerp, de uitvoering en ook de fase na realisatie. Hoe kunnen de gebruikte producten aan het einde van de levensduur hergebruikt worden of worden teruggebracht tot grondstoffen voor nieuwe producten?

Circulaire inkoop vraagt daarnaast om een logische koppeling van meerdere inkoopvragen die elkaar kunnen versterken. Voeg bijvoorbeeld de uitraag van de sloop van een pand samen met de aanbesteding van een nieuw te bouwen pand. Op deze manier komt er een focus op hergebruik van materialen in het nieuw te realiseren pand.

3. Sturing op gerecyclede content

De overheid heeft geen verplichting gesteld op het gebruik van gerecyclede content, noch heldere definities geformuleerd voor wat wordt verstaan onder "gerecycled". Zo ontstaat er bijvoorbeeld naar onze mening

een te rooskleurig beeld in de cijfers voor gerecyclede content door het meenemen van het gebruik van productieresten in de cijfers. Immers, het verwerken van schone snijresten in een product is niet waar de uitdaging ligt. Het maken van nieuwe grondstoffen uit afvalstromen, daar kunnen we de cirkel mee sluiten. De stromen die we nu storten, verbranden of laagwaardig recyclen moeten we, mits veilig en mogelijk, juist zo hoogwaardig mogelijk terugbrengen als grondstoffen. Dit vraagt om innoveren, pionieren en samenwerken met alle partijen in de keten: opdrachtgevers, producenten, gebruikers en verwerkers van grondstoffen.

Omdat er geen eisen worden gesteld aan het gebruik van gerecyclede content zien we ook geen grote vraag van producenten naar gerecyclede grondstoffen. Hierbij speelt ook mee dat virgin/primaire grondstoffen vaak goedkoper zijn dan gerecyclede grondstoffen. Momenteel is een overtuigend verhaal, met een beperkte inzet van secundaire grondstoffen of wat slechts een klein deel van het productaanbod omvat, nog voldoende. De samenleving verwacht steeds meer dat afval wordt omgezet in secundaire grondstoffen. Er is echter een onbalans tussen vraag en aanbod. Hierdoor zijn we vaak genoodzaakt afval te verwerken naar onnodig lage toepassingen. Dit zou aanzienlijk minder zijn als marktpartijen en opdrachtgevers bij aanbestedingen meer de nadruk zouden leggen op het gebruik van secundaire grondstoffen.

Omdat de markt niet of traag beweegt, is een verwijzing naar de circulaire economie in een aanbesteding niet voldoende. Om de keten te sluiten en echte stappen te zetten naar een circulaire economie zonder afval is het stellen van specifieke eisen én Europese en nationale wetgeving met betrekking tot het gebruik van gerecyclede content noodzakelijk.

4. UPV's hebben versturende werking

Sinds de jaren 90 wordt er ingezet op UPV's (Uitgebreide Producenten Verantwoordelijkheid). Deze zijn opgesteld om de achterkant van de keten beter vorm te geven. Meer specifiek recycling van het afval.

In de praktijk zetten de producenten gezamenlijk een organisatie op die namens hen uitvoering geeft aan de UPV. De focus van deze organisaties ligt op algemene recycling en niet op het opnieuw inzetten van de secundaire grondstoffen door de producenten zelf. Door het ontbreken van de verplichting om de uit de zelf voortgebrachte afvalstroom gegenereerde secundaire grondstoffen opnieuw voor hetzelfde eigen productieproces in te zetten, is ketensamenwerking die voor de vorming van een circulaire economie juist essentieel is, geen speerpunt. Immers als een producent later de "eigen" secundaire grondstoffen terug moet nemen voor verwerking in de eigen producten dan is herontwerp en nadenken over de samenstelling van het product ineens een wezenlijk onderdeel van de bedrijfs- en productstrategie. Dit genereert ook een vraag naar secundaire grondstoffen die er op dit moment niet is.

Omdat grondstofstromen vanuit een UPV eigendom worden van de organisatie die deze namens de producenten uitvoert, hebben aanbestedingen en gerichte uitvragen geen effect op de toepassing van deze stromen door de producenten zelf.

In deze notitie schets ik u een algemeen beeld. Gelukkig werken we met diverse ketenpartijen die met elkaar goede stappen zetten. We zijn ervan overtuigd dat overheidsaanbestedingen met een meer op circulariteit gerichte uitvraag enorm kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van de circulaire economie.

Met vriendelijke groet,

R. Balvers
Directeur GP Groot recycling